

**Svenska kyrkans
Familjerådgivning**
tar emot par, enskilda
och familjer för samtal
Tel 026-18 73 90
– kyrkoavgiften gör det möjligt

I dag är det andra söndagen efter Trettondagen och dagens texter handlar om Livets källa.

”Gud, som i Kristus uppenbarar dig för världen, låt oss alla se din härlighet.

Led oss med ditt ljus till platser där vi kan möta dig

och för oss på vägar där vi kan tjäna dig.”

Svenska kyrkan

Vad är sanning – vad är magi?

Trettondagen är nyss passerad. Den firas utifrån berättelsen om de tre vise männen som följde stjärnan till Betlehem och där fann Jesus, Guds son. Det finns de som hävdar att en så kallad konjunktion mellan Saturnus och Jupiter verkligen ägde rum ungefär vid tiden för Kristi födelse. En konjunktion är när två himlakroppar kommer så nära varandra på himlen att det för blotta ögat ser ut som om de håller på att smälta ihop. Detta fenomen skulle alltså vara stjärnan som de tre vise männen följde.

Vad tror du, religionshistoriker Per-Olof Åkerdahl, lärare på Högskolan i Gävle?
– Jag tycker att det är viktigt att komma ihåg att Bibeln hela tiden blandar myter med historiska händelser. Egentligen så spelar inte stjärnan någon roll. Jesus föddes med eller utan stjärna. Stjärnan är ett medel att förklara hur de vise männen från länder långt bort kunde hitta fram till Betlehem. Himlen och stjärnorna var ju något alla kände igen, det var en bild som alla förstod.

Och männen, vilka var de?
– Man har talat om visa män och om kungar, kunskap och makt hade de i alla fall. Det viktigaste berättelsen vill visa tycker jag är att männen kom från olika kulturer och olika religioner för att hylla Jesus, Guds son. De kom från Egypten, nuvarande Iran och Irak. De kom alltså från äldre kulturer än den judiska för att visa sin vördnad för den nyfödde.

Man har kallat männen stjärntydare också?
– Stjärntydare, astrologer, har alltid funnits. Eftersom de sysslar med iakttagelser av stjärnorna och planeterna och mäter hur de står och förflyttar sig på himlen tillmätts de ett visst mått av vetenskaplighet. Förr trodde man att stjärnorna var gudarnas sätt att kommunicera med oss människor. Men i dag är det astrologerna sysslar med mest psykologi, de säger saker som de som lyssnar vill höra, allmängiltiga saker som med stor säkerhet kommer att slå in.

Man har kallat dem trollkarlar och magiker också, vad är egentligen magi?

– Magi är ett sätt att kontrollera gudomen. Magi är också ett sätt att försöka påverka sitt livsöde. I dag finns magi till exempel i Brasilien och på Kuba. Magin finns alltså i samhällen som är kristna, katolska, men magins ursprung finns i Afrika där slavarna kom ifrån. I afrikansk traditionell tro tror man att någon ger en en sjukdom och att man själv kan kasta förbannelser på andra. Man tror också på andar. Genom riter försöker man blika andarna och gudar genom till exempel voodoo som är en form av magi.

Har magi alltid funnits?

– Ja så länge människan har varit människa, alltså kunnat gå utanför sig själv i tanken, har människan också haft en relation till döden, sin egen och andras. Redan före istiden gjorde människor riter när någon dog det har arkeologiska fynd visat.

Fungerar magi?

– Om du ställer den frågan till någon från ett traditionellt samhälle svarar den ”ja”. Om du frågar någon från det moderna samhället säger den ”nej, jag tror på förnuftet”. I dagens postmoderna samhälle finns ett slags religiöst smörgåsbord där man kan ta för sig av vad man vill och svaret på frågan bli nog ”kanske”. Om jag svarar som forskare säger jag att magi fungerar så till vida att den ger dig en identitet. Men frågar du mig som västerlänning så svarar jag nej, magi fungerar inte. Å andra sidan, vad betyder fungerar? Om du tror att det fungerar så räcker väl det!?

Vad är skillnaden mellan magi och religion?

– I magin är alltid syftet att man vill försöka kontrollera guden eller gudarna. Inom en religion underkastar du dig gudens vilja. Magin saknar oftast de heliga skrifter med regler och myter som de flesta religioner har.

Varför tror du att intresset i dag är så stort för magiska berättelser och filmer som Harry Potter och Sagan om ringen?

– På min tid var det Hemliga sjuan och Fem på äventyr, i dag är det Harry Potter och hans kamrater. Det genomgående i berättelserna är att det handlar om kamratskap och händelser som de vuxna inte känner till. Igen återkommer identifikationen, vi har behov av ett sammanhang och en värld som hänger ihop, en komplett världsbild. Vi behöver helt enkelt Harry Potter och vi behöver underhållning.

LENA MATTSSON

Per-Olof Åkerdahl är religionshistoriker och lärare på Högskolan i Gävle.

Foto: Göran G. Johansson

Vänskap viktig i magisk film

Varför tycker vi så mycket om magiska filmer, Johan Storm, bilden, som gått filmregiutbildningen på Filmhögskolan i Göteborg och är hemma på Forsbackabesök över helgerna?

– Det handlar om verklighetsflykt, alltså ren eskapism! Vi vill drömma oss bort till en annan värld med helt andra regler. Och vi vill göra det på bio tillsammans med andra.

Det finns många filmer om andra världar; Stjärnornas krig, Sagan om ringen, Harry Potter, Narnia bland andra, vilken är din favorit?

– Jag tycker att Sagan om ringen är suverän därför att den inte kompromissar. Den konstnärliga ambitionen och eskapismen går hela tiden hand i hand.

I de här filmerna är hjältarna män, kvinnor finns knappt med...

– Nej det är ont om kvinnor i den här typen av filmer, de klassiska hjältarna är fortfarande män. Det centrala temat i filmerna är ju vänskap, manlig vänskap. I Sagan om ringen är det vänskapen mellan de fyra hoberna och Aragons gränslösa kärlek till dem som står i centrum.

Det finns två magiska filmer på svenska; Bröderna Lejonhjärta och Mio min Mio, varför görs det inte fler om intresset är så stort?

– Det handlar om ekonomi, det är för dyrt helt enkelt.

Vilken är filmens fördelar över litteraturen i den magiska genren?

– En film talar direkt till alla dina sinnen och berättandet pågår hela tiden. Det blir man aldrig för gammal för att uppskatta tror jag. Du får också alltid allt serverat när du ser en film, en bok kräver mer av dig.

Måste det alltid vara lyckliga slut i de magiska filmerna?

– Ja, vi vill ha lyckliga slut. Vi vill kunna ta med oss något från filmen och ut tillbaka till det verkliga livet.

LENA MATTSSON
PER-ERIK JÄDERBERG, foto

En del av vad som händer i Svenska kyrkan kan du varje fredag läsa i Predikaturerna i lokaltidningarna.

Samtliga expeditioner och kyrkogårdsförvaltningen nås på tel 026-17 04 00, vx

